

'La mala reputació': plaer, violència i inestabilitat

JORDI NOPCA

La mauvaise réputation és una de les cançons més conegudes de Georges Brassens. Va titular

el primer disc del cantautor, publicat l'any 1952, i a França va fer soroll: el narrador de la cançó explica la poca consideració que se li té al poble. Es queda a casa el 14 de juliol (el dia de la *fête nationale*) i fa la traveta a la policia per deixar escapar els lladres de pomes. A *La mala reputació*, primer llibre de contes de Bel Olid –premi Roc Boronat 2012–, l'escriptora observa una col·lecció de personatges que carreguen l'estigma a l'esquena o, per dir-ho en paraules de Brassens, que segueixen un "camí diferent" del de la "bona gent". Hi trobem l'Helena, víctima d'una foguera escolar descontrolada a l'hora del pati (*Garlandes*). L'advocada que decideix prostituir-se i flirteja amb el sadomasoquisme fins que la perversió se li escapa de les mans (*Tedi*). O aquella veu en primera persona que es troba en llocs desconeguts sense saber com hi ha arribat, i a qui li toca tornar a casa sabent que acabarà perdent-se una vegada més, quan menys s'ho esperi (*Res no té lloc*).

Els tretze contes que integren *La mala reputació* parteixen d'un desajustament intern o extern. Olid és capaç d'explorar realitats turbulentes a partir d'escenes condensades –els personatges poden perdre la filla (*Mons petits*) o cometre una heroïtat perillosa en una estació de metro (*Tender is the night*)–, però és en l'exploració del desig i el malessar sexual on l'escriptora furga amb més assiduitat i resultats òptims. A *Lalalà*, en només quatre pàgines pot explicar una relació sexual a peu dret, enmig de la cuina i en silenci, no fos cas que el nen se n'adonés: la mare es permet mossegar-se un dit fins a fer-se sang, expressió de la precarietat de la situació familiar. A *Roma, città aperta*, l'exploració és més promíscua i vibràtil: les cartes que B. adreça a un antic –o una antiga– amant estan esquitxades d'urgència sexual. Plaer i violència es donen la mà en més d'una ocasió, al primer llibre de contes d'Isabel Olid. Es devora amb tanta rapidesa com els cosos. I també s'acaba de cop sobte, com la vida. ♦♦



LA MALA REPUTACIÓ
BELOLID
PROA
142 PÀG./16 €



Imatge del llibre *Speculum Humanae Salvationis*, datat entre el 1309 i el 1324. Actualment és al Museu Fitzwilliam. THE FITZWILLIAM MUSEUM

Un clàssic sobre l'experiència religiosa

VÍCTOR OBIOLS

Li ho comentava al senyor Espar Ticó tot sortint del Palau Robert, després de la presentació del llibre *No et facis posar cendra. Pensament i religió en Joan Maragall*, d'Ignasi Moreta (publicat a l'editorial Fragmenta a finals del 2010). Li deia que aquest país no només jugava a la Champions en futbol, sinó també en humanitats, malgrat l'escomesa brutal de què és objecte actualment per part de l'economicisme desprietat i de l'imperi tecnològic, per no parlar d'altres agressions malintencionades que ara no vénen al cas. I, de nou, una edició modèlica com la que avui ens ocupa ens ho demostra. Un clàssic de

Mircea Eliade (1907–1986) en traducció impecable de Júlia Argemí (i ho afirmo amb coneixement de causa, com a lector i traductor, i com a pensador de la traducció), amb esmenes de diversos errors detectats en les edicions originals, prologat per una *Invitació a la lectura de Mircea Eliade* de l'estudiós andorrà Vicenç Mateu, minuciosament redactada amb do sintètic. L'edició s'ha fet, d'acord amb els hereus d'Eliade, a partir de l'edició francesa de l'obra, però incorporant-hi tant el "pròleg a l'edició francesa" com el capítol sobre la història de les religions de l'edició anglesa, de manera que podem afirmar que aquesta primera traducció catalana d'una obra científica d'Eliade constitueix probablement l'edició més



ELSAGRAT I EL PROFÀ
MIRCEA ELIADE
TRADUCCIÓ DE
JÚLIA ARGEMÍ
FRAGMENTA
254 PÀG./18 €

completa d'aquest clàssic en llengües europees.

Vaig sentir parlar per primer cop d'Eliade quan era estudiant, assistint a les sàvies lliçons de mitologia grega del professor Jaume Pòrtulas, a la vella Alma Mater de la Gran Via. Ell ens obrí una escletxa per albirar el món de la ciència de les religions. No entrarem ara, perquè tampoc no en tinc l'autoritat, en disquisicions sobre la vigència dels postulats de Mircea Eliade. Considero, com a lector comú, que la seva obra, ultra el seu valor de fita humanística i científica, pot llegir-se també en clau literària.

No es pot, però, deixar d'observar que la crítica a la producció científica del romanès, tant des de l'àmbit de l'antropologia com des d'altres àmbits afins a aquest complex domini de coneixement, que són diversos, és sostinguda i, de vegades, fins i tot incisiva. Hi ha qui el considera un acadèmic que parla del fet religiós obliquant, o fins i tot defugint la religió, en una actitud neutral que pot acabar resultant estèril, a diferència d'autors com René Guénon, Johann Ludwig Burckhardt, Louis Massignon o fins i tot Henry Corbin, que se ceneixen a temes molt específics, i els tracten a fons, amb una implicació quasi visceral, cosa que implica que de vegades hi hagi més apassionament que no pas objectivitat.

Mircea Eliade, tenint en compte aquesta perspectiva, és considerat una *rara avis*. Sigui com vulgui, *El sagrat i el profà* és un llibre erudit i al mateix temps llegible, una qualitat sovint difícil d'aconseguir en aquest gènere. Hom s'adona que la religiositat humana descansa sobre el canemàs del mite, i això vol dir que l'explicació poètica de l'existència està arrelada en el nostre imaginari. Diu Eliade: "La història afegeix contínuament significacions noves, però aquestes no destrueixen l'estructura del símbol". El mite com a model exemplar, tot formulat, a més, amb superba distinció, es vincula a la irrupció del que és sagrat: "La creació es fa per una sobreabundància de substància ontològica". ♦♦

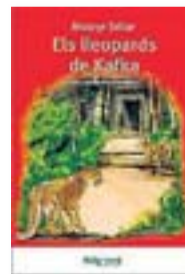
Un escriptor que es mulla

MONTSE VIRGILI

d'aquest llibre que fa pujada. *Els lleopards de Kafka*, editada per Raig Verd, és una *nouvelle* irònica i intel·ligent sobre l'absurditat de la vida i l'amor a la literatura. En els dies previs a la Revolució Russa, un sastre de poble, tan audaç com ridícul, ha de complir l'encàrrec d'una missió secreta encomanada per Trotski. Scliar engega la maquinària de l'humor des de les primeres pàgines. Bateja el sastre amb el nom de Ratolí, un animal esmunyedit i poruc que confecciona americanes on la màniga de l'esquerra és

més curta per poder veure millor el rellotge. L'escriptor ens planta davant d'un personatge excèntric, maldestre i ridícul que és capaç de deixar-ho tot i embarcar-se en una aventura que el durà a Praga, on coneixerà Kafka.

És tracta d'una història plena d'humor i malentesos en què les esgarrapades de la vida fan somriure, en lloc d'incomodar. Sabem que al Ratolí res li pot anar gaire bé i gaudim, amagats darrere els fulls de la novel·la, amb les desgràcies de vodevil que pateix el personatge. Scliar no podia escriure una novel·leta d'espionatge per fer passar l'estona. Com ja havia demostrat anteriorment en altres textos, a *Els lleopards de Kafka* es mulla. Denuncia la situació dels jueus com a caps de turc a l'imperi tsarista i elabora un retrat



ELS LLEOPARDS DE KAFKA
MOACYR SCLIAR
TRAD. PERE COMELLAS
RAIG VERD
120 PÀG./13,95 €

social de l'Europa de l'Est a finals de la Primera Guerra Mundial. Fins i tot, l'escriptor treu l'afilador per riure's de la ingenuïtat dels grups marxistes capaços de gastar una devoció per Trotski com la que sentiria un catòlic per un sant. Scliar dibuixa anècdotes delirants. El grup del qual forma part el Ratolí és capaç de recitar de memòria *La Internacional* però incapaç de cantar-la perquè no l'ha escoltada mai. Potser en un gir massa brusc l'escriptor s'ho fa venir bé per acabar lligant aquesta història amb la pròpia, la de la dictadura brasilera del 64. Així, avisa el lector del perill de trobar-se uns tigers afamats a la cantonada, símbols de l'opressió (cadascú la seva). La literatura, si no pot salvar-nos, com a mínim pot fer que les bèsties reculin durant una bona estona. ♦♦